



T.C.

FIRAT ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ

ULUSLARARASI DİN ve MEDENİYET-I
(DİN VE SAĞLIK) SEMPOZYUMU
07-09 EKİM

1

SEMPOZYUM PROGRAMI*

برنامج الندوة

Elazığ-2021

*Sempozyum açılış paneli, Fırat Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezinde gerçekleştirecektir. Tebliğ sunum ve konuşmaları online olarak yapılacaktır. Sempozyumun tüm etkinlikleri Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi YouTube kanalından canlı olarak takip edilebilecektir.

Uluslararası Din ve Medeniyet Sempozyumu-I



**07-09 Ekim
2021**

AÇILIŞ PROGRAMI

7 Ekim Perşembe / 2021
Saat: 10:00
**F.Ü. Atatürk Kültür
Merkezi**

PROTOKOL KONUŞMALARI (10.00 – 11.00)

- * Kur'ân Tilaveti – Araş. Gör. Mesut ŞEN
- * Prof. Dr. Veysel ÖZDEMİR (İlahiyat Fakültesi Dekanı)
- * Prof. Dr. Fahrettin GÖKTAŞ (Fırat Üniversitesi Rektörü)
- * Erkaya YIRIK (Elazığ Valisi)

PANEL: İSLAM ve SAĞLIK (11.00 – 12.30)

* Moderatör : Prof. Dr. Fahrettin GÖKTAŞ
(Fırat Üniversitesi Rektörü)

- * Prof. Dr. Ahmet AĞIRAKÇA (İstanbul Üniversitesi E. Öğretim Üyesi)
“Müslümanların Tıp İlmine Hizmetleri ve Müslüman Tabiplerin
Bu Alandaki İlk Buluşları”
- * Prof. Dr. Nevzat TARHAN (Üsküdar Üniversitesi Rektörü)
“Hastalık Tıbbı, Sağlık Tıbbı ve İslâm”
- * Prof. Dr. Bilal ÜSTÜNDAĞ (Fırat Üniversitesi Rektör Yardımcısı)
“Sağlıklı Yaşam ve İslam”

Canlı Yayın: YouTube

Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Youtube Kanalı
(<https://www.youtube.com/channel/UCfLO8iwD870ky7bndb6hAHA>)
Sempozyum Programı: <http://ilahiyatf.firat.edu.tr/tr/page/6429>

www.firat.edu.tr
“Bilimin Parlayan Yıldızı”

07 EKİM PERŞEMBE-2021

14:00

15:15

I. OTURUM: SALGIN ve KARANTİNA

Moderatör: Esra Güleğül

OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. veysel Özdemir (Fırat Ün. İlh. Fk.)

KATILIMCI	TEBLİĞİN ADI
Doç. Dr. Abdullah Acar (Necmettin Erbakan Ün. İlh. Fk.)	İdris-i Bitlisi'nin Salgın Hastalık İle İlgili Risalesi'nin Tanıtımı
Doç. Dr. Mücahit Yüksel (Necmettin Erbakan Ün. İlh. Fk.)	Modern İnsanın Sağlık Sorunlarına Nebvî Tıp Merkezli Çözüm Önerileri
Dr. Öğr. Üyesi Enver Osman Kaan (Marmara Ün. İlh. Fk.)	Dînî Metinlerde Salgın Hastalıklar ve Alınan Tedbirlerin Değerlendirilmesi
Arş. Gör. Mesut Şen (Fırat Ün. İlh. Fk.)	Kur'ani Çerçeveden Bela, Musibet, Salgın Hastalıklar ve Çözüm Önerileri

3

15:45

17:00

II. OTURUM: HACAMAT

Moderatör: Abdullah Çağatay

OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Fulya İlhan (Fırat Ün. Tıp Fk.)

KATILIMCI	TEBLİĞİN ADI
Doç. Dr. Elnura Azizova (Azerbaycan İlahiyat Enstitüsü)	Folklorik Tedavi Yöntemi Olarak Hz. Peygamber Döneminde Hacamat
Dr. Öğr. Üyesi Mürsel Özalp (Bolu Abant İzzet Baysal Ün. İlh. Fk.)	Geçmişten Günümüze Muhtelif Din ve Kültürlerde Hacamat Uygulaması
Dr. Öğr. Üyesi Fatih Karataş (Şırnak Ün. İlh. Fk.)	Tıbb-ı Nebvînin Kaynak Değeri Üzerine
Dr. Abdulkadir Kabdan (DİB Kayseri Yüksek İhtisas Merkezi Müdürü)	Hacamat

07 EKİM PERŞEMBE-2021

17:30

18:45

III. OTURUM: HASTALIKLAR ve ALLAH'IN ŞÂFÎ İSMİ

Moderatör: Mesut Şen

OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Ramazan Biçer (Sakarya Ün. İlh. Fk.)

KATILIMCI

TEBLİĞİN ADI

Dr. Öğr. Üyesi Nezir Maviş (Sıtkı Koçman
Ünv. İsl. İl. Fk.)

Allah'ın Eş-Şâfi İsmi Bağlamında Hastalık ve Şifâ

Prof. Dr. Adem Dölek (Binali Yıldırım
Ünv. İlh. Fk.)

Kur'an'da İnsan Sağlığına vVerilen Önem

Dr. Hacer Çelik (MEB)

Kur'an-I Kerim'de Hastalık ve Şifâ İle İlgili
Ayetlerin İnsanın Sorumluluk ve Görevleri
Açısından Değerlendirilmesi

Dr. Abdurrahman Aydın (MEB)

Şifâ Âyetlerinin Fahreddin Râzî Tefsîrindeki
Yorumları

4

19:15

20:15

IV. OTURUM: SALGIN ve KARANTİNA II

Moderatör: Ahmet Yılmaz

OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Tahsin Kazan (Fırat Ün. İlh. Fk.)

KATILIMCI

TEBLİĞİN ADI

Dr. Öğr. Üyesi Rahime Çelik (Fırat Ün. İlh.
Fk.)

Salgın Döneminde Uzaktan Eğitime Yönelik
Öğretim Üyelerinin Görüşlerinin İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Murat Gökalg (Fırat Ün. İlh.
Fk.)

Hapşırma, Doğruluğun Şahidi Olabilir Mi?

Arş. Gör. Nisa Gecekuşu Demirbaş (Fırat
Ünv. İlh. Fk.)

İmamda "Sağlık" Şartı Üzerine Bir
Değerlendirme

Doç. Dr. Ali Yıldız Musahan (İğdır Ün. İlh.
Fk.)

Orta Asya'da Tedavi ile İlgili Çeşitli
Hurafelerin Din İle İlişkilendirilmesi ve Din
Alimlerinden Şifa Beklentileri

08 EKİM CUMA-2021

09:00

10:15

IV. OTURUM: TEDAVİ AMACIYLA DİNSEL METİNLERİN OKUNMASI

Moderatör: Cemal Ural

OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Resul Öztürk (Atatürk Ün. İlh. Fk.)

KATILIMCI	TEBLİĞİN ADI
Prof. Dr. Selim Özarslan (Fırat Ün. İlh. Fk.)	Halk Sağlığı Tedavi Uygulaması Olarak Rukye
Prof. Dr. İsmail Erdoğan, (Fırat Ün.), Tülin Aksoy (Doktora Öğrencisi)	Geleneksel Sağaltım Açısından Divanu Lügâti't-Türk'te Yer Alan Eczacılıkla İlgili Kavramlar
Öğr. Gör. Dr. Selman Keleş (Kastamonu Ün. İlh. Fk.)	Şifa Duaları ve Kaynak Değeri
Sait Özçelik (Doktora Öğrencisi)	Hastalıkların Tedavi Sürecinde Moral Desteği ve Umut Işığı Olarak Rukye
Prof. Dr. İsmail Erdoğan (Fırat Ün.), Nurşan Nozoğlu (Doktora Öğrencisi)	Geleneksel Sağaltım Açısından Divanu Lügâti't-Türk'te Yer Alan Tıpla İlgili Kavramlar

5

10:45

12:00

VI. OTURUM: ORGAN NAKLİ - KÜRTAJ

Moderatör: Nisa Gecekuşu Demirbaş

OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Ayşe Ferdane Oğuzöncül (Fırat Ün. Tıp Fk.)

KATILIMCI	TEBLİĞİN ADI
Prof. Dr. Fikret Karaman, Arş Gör. Emine Sarıtemur (İnönü Ün. İlh. Fk.)	İslam'da Tedavinin Gerekliliği ve Organ Nakli
Doç. Dr. Mehmet Dirik (Katip Çelebi Ün. İsl. İl. Fakültesi)	İslam Hukuku ve Türk Hukukunda Kürtaj
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Akın (18 Mart Ün. İlh. Fk.)	Organ Naklinde Beyin Ölümünün Yeterliliği Meselesi
Dr. Öğr. Üyesi Erdoğan Sarıtepe (Fırat Ün. İlh. Fk.)	Hasta ve Doktor Arasındaki Cinsiyet Farkının "Zaruretler Haramları Mubah Kılar" Kaidesi Çerçevesinde Hekim Seçme Hakkına Etkisi Üzerine Bir Değerlendirme

08 EKİM CUMA-2021

13:30

14:45

VII. OTURUM: DİNSEL İNANÇ ve RİTLERİN SAĞLIK AMACI
HAKKINDAKİ TARTIŞMALAR
Moderatör: Esra Güleğül

OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Fikret Karaman (İnönü Ün. İlh. Fk.)

KATILIMCI	TEBLİĞİN ADI
Arş. Gör. Dr. Hilmi Kemal Altun (Adıyaman Ün. İsl. İl. Fk.)	Nazar ve Nazarlık Meselesinin Kelâmî Açıdan Tahlili
Doç. Dr. Mehmet Ulucan (Fırat Ün. İns. ve Syl. Bl. Fk.)	Coğrafya Unsurlarının Korkutuculuğu, Kutsallığı ve Sağaltıcı/Şifa verici Özellikleri Üzerine Bir Değerlendirme “Su Örneği”
Doç. Dr. Muhammed Bahaeddin Yüksel (Kayseri Ün. Develi İsl. İl. Fk.)	Nüzul Dönemi Arap Düşüncesinde Hastalığa Sebep Olması Açısından Cin Algısı ve Kur’ân Bağlamında Değerlendirilmesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayhan Ercüment (Muş Alparslan Ün. İsl. İl. Fk.)	Medrese Kültürü ve Şifacılıkla İlgili Halk İnançları

6

15:15

16:30

VIII. OTURUM: DİNSEL METİNLERDE İYİLEŞTİRME MUCİZELERİ ve
GÜNÜMÜZE YANSIMALARI
Moderatör: Safiye Merve Özkaldı

OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Zeynep Sağır (Fırat Ün. İlh. Fk.)

KATILIMCI	TEBLİĞİN ADI
Arş. Gör. Havva Sümeysa Altınsoy, Prof. Dr. İsmail Taş (Necmettin Erbakan Ün. İlh. Fk.)	İbn Sînâ’nın Olağanüstü Olanın Deneyimlenmesine Yönelik Görüşlerinin İrfan Ya Da İnsan Psikolojisi Bağlamında Değerlendirilmesinin İmkânı
Doç. Dr. Nuran Çetin (Bülent Ecevit Ün. İlh. Fk.)	Mânevî Hastalıkların Tedavisinde Tasavvufî Yaklaşım
Dr. Öğr. Üyesi Abdulvehap Erin (Batman Üniversitesi İsl. İl. Fk.)	Gazzâlî’nin İhyâ’sında Bedenî-Kalbî Hastalıkların Bir Menşei Olarak Kuvve-İ Şeheviye
Büşra Çelik (YL. Öğrencisi)	Hârûn Reşîd Döneminde Yapılan Sağlık Çalışmaları

08 EKİM CUMA-2021

17:00

18:15

IX. OTURUM: HASTALIKLARIN NEDENLERİ ve CİNLERLE
İLİŞKİLENDİRİLMESİ

Moderatör: Abdullah Çağatay

OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Erkan Yar (Fırat Üniv. İlh. Fk.)

KATILIMCI / مشارك

TEBLİĞİN ADI

Dr. Öğr. Görevlisi Mohammad Rachid
Aldershaw (Şırnak Üniv. İlh. Fk.)

تلبس الجن بالإنسان وصلته بالأمراض من
الناحية الشرعية

Dr. Öğr. Üyesi Shawish Murad (Hakkâri
Üniv. İlh. Fk.)

الصوابط الشرعية لعمليات الإجهاض

جامعة الشاذلي بن جديد، كلية (عبد الكريم بليل
(العلوم الاجتماعية والإنسانية، الطارف/الجزائر)

التاريخ الاجتماعي الديني للأوبئة لدى المسلمين

جامعة الأمير عبد القادر للعلوم (د. سهيلة مازة
(الإسلامية - جامعة قسنطينة 3- الجزائر)

الصحة العقلية في القرآن الكريم

7

18:45

20:00

X. OTURUM: BEDENSEL ve ZİHİNSEL HASTALIKLAR

Moderatör: Mesut Şen

OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Murad Atmaca (Fırat Üniv. Tıp Fk.)

KATILIMCI

TEBLİĞİN ADI

Doç. Dr. Sema Baykara (Fırat Üniv. Tıp Fk.)

Düzenli Namaz Kılmanın Beynin
Hipokampus Bölgelerinin Hacimleri İle
İlişkisinin Değerlendirilmesi

Dr. Öğr. Üyesi Fatma Sağlam Demirkan
(Kafkas Üniv. İlh. Fk.)

Diyaliz Hastalarında Dini Başa Çıkma ve
Yaşam Memnuniyeti İlişkisi

Dr. Öğr. Üyesi Faima İsmailova (Binali
Yıldırım Üniv. İlh. Fk.)

Kur'an-ı Kerim ve Fen Bilimlerinde Alkol

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ergün (Bartın Üniv.
İsl. İl. Fk.)

İslâm Hukukuna Göre El Hijyeninin Önemi

09 EKİM CUMARTESİ-2021

09:00

10:15

XI. OTURUM: KURAN'DA HASTALIK ve ŞİFA KAVRAMLARI

Moderatör: Ahmet Yılmaz

OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Nesrişah Saylan (Fırat Ün. İlh. Fk.)

KATILIMCI	TEBLİĞİN ADI
Dr. Öğr. Üyesi Seyfullah Efe (Ege Ün. Birgivi İsl. İl Fk.)	Kur'an-I Kerîm'de Hastalık ve İyileşme Kavramları
Dr. Bayram Köseoğlu (DİB)	Kur'an-I Kerîm'de Hastalık ve Şifa Kavramları
Dr. Öğr. Üyesi Sedat Sağdıç (Bolu Abant İzzet Baysal Ün. İlh. Fk.)	Kur'an'daki Hastalık ve Şifa Kavramlarının Arap Dili ve Belagatı Açısından İncelenmesi
Dr. Öğr. Üyesi, İrfan Çakıcı (Karamanoğlu Mehmetbey Ün. İsl. İl. Fk.)	Vâkıa Sûresi 55. Âyetinde Geçen “الْهيم / Hastalıklı Deve” Kavramının Tahlil ve Değerlendirmesi

8

10:45

12:00

XII. OTURUM: HASTALIK ve SAĞLIK HAKKINDA KAVRAMSAL ÇÖZÜMLEMELER

Moderatör: Cemal Ural

OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Ahmet Bağlıoğlu (9 Eylül Ün. İlh. Fk.)

KATILIMCI	TEBLİĞİN ADI
Arş. Gör. Dr. Hasan Kılıç (18 Mart Ün. İlh. Fk.)	İlâhî İmtihan ve İkâza Konu Olması Bakımından Kur'an-ı Kerim'de Hastalık Olgusu
Dr. Nefise Efe (DİB)	En-Nahl Sûresi 112. Ayet Bağlamında Açlık ve Korku Elbisesi
Prof. Dr. Namık Kemal Okumuş (Osmangazi Ün. İlh. Fk.)	Medeniyet Bağlamında Beşerin Yaşam Kaynağı Olan Sağlık Olgusunun Bilindik Yasaları
Dr. Hasan Bulut (MEB)	Kur'an ve Sünnet Bağlamında Musibetlerin Ortaya Çıkış Sebepleri ve Kurtuluş Çareleri

09 EKİM CUMARTESİ-2021

13:00

14:15

**XIII. OTURUM: DİNSEL OTORİTELERİN İYİLEŞTİRME
UYGULAMALARI**

Moderatör: Nisa Gecekuşu Demirbaş

OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Nuran Çetin (Bülent Ecevit Ün. İlh. Fk.)

KATILIMCI	TEBLİĞİN ADI
Dr. Öğr. Üyesi Eyyup Akdağ (Kastamonu Ün. İlh. Fk.)	İmâm Şâfiî'nin Tıp ve Sağlıklı Yaşam Konusundaki Görüş ve Düşünceleri
Dr. Öğr. Üyesi Murat Sarıgül (Kafkas Ün. İlh. Fk.)	Muhyiddin İbn Arabî'nin (K.S.) Fütühât-ı Mekkiyye'de Hastalık ve Şifâ'nın Mâhiyeti Üzerine Yaptığı Tahliller
Doç. Dr. Ahmet N. ÖZDAL (İbrahim Çeçen Ün. Fen-Edebiyat Fk.)	10. Yüzyılda Kaleme Alınmış Bir Tıp Etiği Risâlesi: Ahlâku't-Tabîb
Prof. Dr. Resul Öztürk (Atatürk Ün. İlh. Fk.)	Dinin Bilimsel Yorumu Bağlamında Dr. Milaslı İsmail Hakkı'nın Çabası

9

14:45

16:00

XIV. OTURUM: HALK HEKİMLİĞİNDE ŞİFA UYGULAMALARI (KAM, KAHİN, VELİ, DEDE)

Moderatör: Esra Gülelgül

OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Ramazan Işık (Fırat Ün. İlh. Fk.)

KATILIMCI	TEBLİĞİN ADI
Prof. Dr. Sami Kılıç (Fırat Ün. İlh. Fk.) Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Altuncu (7 Aralık Ün. İsl. İl. Fk.)	Geleneksel Türk Dininde Hastalık Algısı
Prof. Dr. İskender Oymak (Fırat Ün. İlh. Fk.), Dr. Ethem Aydın (MEB)	Şamanların Hastalıkları Tedavi Yöntemleri
Arş. Gör. Tolga Kaan Demirci (9 Eylül Ün. İlh. Fk.)	Türk Kozmoloji Düşüncesi Bağlamında "Kam Tedavi Geleneği"
Arş. Gör. Dr. İrem Ceyhan (İnönü Ün. İlh. Fk.)	Tikkun Olam (Dünyayı Onarmak) Düşüncesi Bağlamında Yahudilik'te Tıp – Kelami Bir Bakış Açısı İle-

09 EKİM CUMARTESİ-2021

16:30

17:45

XV. OTURUM: DİN ve RUH SAĞLIĞI

Moderatör: Safiye Merve Özkaldı

OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Tuncay Karateke (Fırat Üniv. İlh. Fk.)

KATILIMCI	TEBLİĞİN ADI
Doç. Dr. Ahmet Bağlıoğlu (9 Eylül Üniv. İlh. Fk.)	Fıtrata Uygun Din Anlayışı ve Psikolojik Yansımaları
Dr. Öğr. Üyesi Nizamettin Çelik (Fırat Üniv. İlh. Fk.)	Hz. Peygamber'in Öğretisinde Ruh-Beden Birlikteliği ve Uyumunu Sağlayan Unsurlar
Arş. Gör. Dr. Güven Ağırkaya (Adıyaman Üniversitesi İsl. İl. Fk.)	Ahiret ve Ruh Sağlığı
Dr. Musa Güler (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı)	Kur'an Öğretilerinin Ruh Sağlığına Olumlu Etkisi

10

18:15

19:30

XVI. OTURUM: DİNSEL AÇIDAN BESİNLER

Moderatör Abdullah Çağatay

OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Abdullah Özen (Fırat Üniv. vet. Fk.)

KATILIMCI	TEBLİĞİN ADI
Dr. Öğr. Görevlisi Zübeyir Karataş (Siirt Üniv. İlh. Fk.)	İslâm Dini Perspektifinden Sağlık ve Helâl Lokma İlişkisi
Prof. Dr. Osman Kara (Namık Kemal Üniv. İlh. Fk.)	Yemin Olsun İncir ve Zeytine! Kur'an'da Zikredilen Yiyecekler Bağlamında İncir ve Zeytin
Prof. Dr. Rahşan Özen (Fırat Üniv. vet. Fk.)	Bingöl Folklorunda Hayvanlar İle İlgili İnanış ve Uygulamalar
Abdullah Alakuş (MEB), Doç. Dr. Ramazan Işık (Fırat Üniv. İlh Fk.)	Günümüzde Halk Hekimliği Bağlamında Manevi Şifacılık: Malatya Yeşilyurt Örneği
Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Nermin Aksakal (Binali Yıldırım Üniv. İlh. Fk.)	Kur'an'ın Şifa Oluşu ve Kur'an'la Tedavi

09 EKİM CUMARTESİ-2021

20:00

21:00

KAPANIŞ OTURUMU

Moderatör: Mesut Şen

OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. veysel ÖZDEMİR (Fırat Ün. İlh. Fk.)

KATILIMCI

Prof. Dr. Hatice Kelpetin ARPAGUŞ (Marmara Üniversitesi. İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. İsmail ERDOĞAN (Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Prof. Dr. Erkan YAR (Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)